

két vízelvezető árkot, cölöplyukakat és egy, a település egykori lakóinak hiedelemvilágához kapcsolódó objektumot sikerült feltárni és dokumentálni.

K. TUTKOVICS ESZTER – KALLI ANDRÁS

123. Kisszékely, Bernát-tanya (Szoros) (KÖH 23034)

(Tolna megye) U, R, Ró, Kö

Lakossági bejelentésre 2012. november 13-án helyszíneltem a Barátok-tava két szára közti, ÉNy–DK irányú félszigeten. Kb. 700 m hosszan, a lengyeli és a badeni kultúra, valamint a római kor emlékeit mutató lelőhelyet azonosítottam. A domb Ny-i részén az erodált talajban sötét, fekete objektumfoltokat és néhány kiszántott sírt figyeltem meg. A lelőhelynek ezen a részén főleg lengyeli kerámia fordult elő, köztük egy szántás által felszínre hozott, összeragasztható bögre is. Valószínűleg a temető is ehhez a korhoz tartozik. A bejelentő által behozott anyagban középkori kerámia is van.

K. NÉMETH ANDRÁS

124. Komádi, Csente-Szakáll-csatorna torkolat, Falu-Sziget Ny-i széle

(KÖH 62274)

(Hajdú-Bihar megye) U

A MOL Nyrt. „Mezősas segédgáz rendszer” projektje során a Furta–Komádi műúthoz legközelebbi eső lelőhelyként került feltárássra a vezeték nyomvonalába eső szakaszon a Komádi-26. jelű régészeti lelőhely. A még 2011-ben elkezdett feltárássra – az időjárási körülmények miatt – több szakaszban került sor: 2011. november 9.–december 14.; 2012. január 4.–16.; 2012. március 19.–29. A lelőhely teljes visszatemetése 2012. március 30-án történt meg. A munka során 2026 m² nagyságú terület humuszolására került sor, mely során 910 m³ földet távolítottunk el a vezeték 6 m széles biztonsági sávjában. Ebből végül (a MOL által alkalmazott, régészeti jelenségeket tartalmazó 5 m-es sávok alapján számított módon) 1229 m² nagyságú terület bizonyult régészeti fedettnak. A feltárással 27 objektumot bontottunk ki, melyekhez 70 stratigráfiai számot rendeltünk.

A lelőhely az előzetes hatástanulmány által jelzett mértékben igen intenzívnek bizonyult. A lelőhely egyetlen korszak nyomait, a középső neolitikum időszakára keltezhető AVK települést foglalt magába. A leletanyag 90%-ban kerámiából áll; meglepő, hogy csak kevés állatcsont került elő, viszont nagyon érdekes az előkerült csiszolt kőanyag, melynek vizsgálata a közösség kapcsolatrendszerére világíthat rá. A Kutas magaspártján hosszan elnyúló település kora – a nem túlzottan sok festett kerámiatöredék és a szilmeji-típusú bütykök jelenléte alapján – a kultúra időszakának végére tehető. A lelőhely legnagyobb objektuma, a 11 obj./14. str. sz., hatalmas méretű (38 m széles), elsődlegesen agyagnyerésre, később hulladékátrolásra szolgáló gödör főként nagy mennyiségű kerámianyagot tartalmazott. Még a másodlagos használat előtt nagyjából a közepe táján egy szabályos, lekerekített téglalap alakú, függőleges falú (akna-szerű) áldozógödört létesítettek benne, mely két, egymástól jól elkülönülő rétegben tartalmazott kerámiadepóniát (23. obj./54. str. és 23 obj./61. str.). A nagy méretű, amorf gödrök közötti részeken cölöpszerkezetű, téglalap alaprajzú házak elemeit találtuk meg.

Az ásatáson előkerült egy kalcinált (hamvasztott) csontokat tartalmazó objektum (5. obj./5. str.) is, az egyik hulladékgödör betöltésének felső részébe ásva. A K. Zoffmann Zsuzsanna által végzett antropológiai vizsgálat alapján biztosan humán csontmaradványokról, tehát hamvasztásos középső neolitikumról beszélhetünk.

Munkatársak: Mester Péter régész, Ortutay Róbert, Papp Enikő, Tóth Mihályné technikusok.

DANI JÁNOS

125. Komárom-Szőny, Vásártér (KÖH 28518)

(Komárom-Esztergom megye) Ró

A szőnyi Vásártéren 1992 óta zajló ásatások 21. ásatási idejében 2012. július 2–27. között, 20 munkanapon folytak az ELTE BTK Ókori Régészeti Tanszéke és a komáromi Klapka György Múzeum együttműködésében, Komárom város Önkormányzatának és a Nemzeti Kulturális Alapnak az anyagi támogatásával. A 2012. évi feltárások célja *Brigetio municipium* városszerkezetének további megismerése, és az építési periódusok pontos elkülönítése volt, ennek érdekében a feltárással két szelvénycsoportban folyt. Egyrészt a szőnyi Vásártér K-i részén, az ún. I. sz. *insulát* K-ről lezáró úttól K-re, 2011-ben egy csatornarendszerrel ellátott, kb. 8,5×24–25 m kiterjedésű, utolsó fázisában kőlapokkal burkolt udvart kutattunk,³³ célunk az udvar K-i lehatárolódásának megkeresése volt. Az udvar alatt két érdekes jelenségre is bukkantunk 2011-ben, amelyek további kutatásával úgy gondoltuk, nagyban hozzájárulhatunk Brigetio közműrendszerének, és építési periódusainak megismeréséhez. Ezek közül az egyik az udvar alatt feltárt csatorna, amelyet 2009 óta sikerült nyomon követnünk, másrészt pedig az udvar szintje alatt egy kb. 8 m hosszan megfogott, É–D-i irányú, 2011. évi megfigyeléseink szerint esetleg még az ókorban visszabontott épület falának alapozási árka volt, amelynek D-i végén egy hozzá derékszögben csatlakozó fal indítását is sikerült megtalálni. Az árokban nagyon érdekes leletanyag került elő, amely egy fémmegmunkáló műhely jelenlétére utal. A 2012. évi feltárások egyik fő célkitűzése ennek, a minden bizonnyal a közelben működő műhelynek a megtalálása volt. Ennek érdekében kitértünk a Vásártér É-i szektorának K-i zónájában az L13, L14, L15, L16 (2011-ben már kutatott, tehát újra kinyitott), továbbá az M13, M14, M15, M16 (valamennyi új) szelvényeket, mintegy 140 m² felületen. Másrészt pedig a 2012. évi ásatás másik szelvénycsoportja az ún. 1. *insula* D-i, gazdasági traktusát érintette, ahol a 2011. évi feltárással megállapított nyert, hogy a lakóépülethez D-ről kapcsolódó udvar kiterjedése hozzávetőleg 12×12 m lehetett és D-i irányban tovább folytatódik. Az I. *insula* 1. lakóháza D-i részének, a gazdasági traktusnak a további megismerését célozzuk meg az ebben a részben megnyitásra kerülő 4 új szelvény (A19, B19, C19, D19, összesen 72 m² felület) megnyitásával, amelynek során választ kaphatunk arra is, hogy az ún. 1. lakóház szétválik-e két, egymással párhuzamosan elhelyezkedő, keskeny síkator által elválasztott külön épületre, vagy továbbra is egy épületként kezelendő. A 2012. évi ásatás eredményeit az alábbiakban összegezzük.

33 RKM 2011 85–87.